Cena zł 15,—

# Tygodnik Gospodarczy

Rok III — Poznań, dnia 8 marca 1947 — Nr 10



# Podatek dochodowy

I.

## 1. UWAGI WSTĘPNE

Obowiązujące od dnia 1 stycznia 1946 r. przepisy nowego dekretu o podatku dochodowym z dnia 8 stycznia 1946 r. zostały znowelizowane dekretem, który w najbliższym czasie zostanie ogłoszony w Dzienniku Ustaw R. P.

Wspomniany dekret nowelizujący wchodzi w życie z mocą obowiązującą od **dnia 1 stycznia 1947 r.** i ma zastosowanie do dochodów osiągniętych **po dniu 1 stycznia 1947 r.** z wyjątkiem przepisu stanowiącego, iż **Daniny Narodowej na zagospodarowanie Ziem Odzyskanych nie uważa** się za koszty uzyskania przychodów, tzn. w języku potocznym, iż nie jest ona potrącalna od dochodu.

Ten wyjątkowy przepis odnosi się również do dochodów osiągniętych w roku podatkowym 1946, a to ze względu na terminy płatności daniny narodowej, przypadające już w r. 1946.

Na tym miejscu chcielibyśmy wyprowadzić z mylnego mniemania tych zainteresowanych Czytelników, którzy zwrócili się do nas o zajęcie stanowiska odnośnie następującej koncepcji:

a) założenie: art. 2 dekretu nowelizującego przepisy o podatku dochodowym stwierdza, co następuje: „Przepisy dekretu stosuje się do dochodów osiągniętych od dnia 1 stycznia 1947 r. oraz do nadwyżek osiągniętych w roku 1946/47 przez podatników prowadzących księgi handlowe, gdy przyjęty przez nich rok rachunkowy nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym z wyjątkiem przepisu art. 1 pkt. 11, **który stosuje się do dochodów osiągniętych** w roku **podatkowym 1946**".

b) przesłanka i wniosek: rozporządzenie wykonawcze do dekretu o podatku dochodowym stwierdza m. innymi, że „jeżeli podatnik prowadzi księgi handlowe, a przyjęty przez niego rok rachunkowy nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym, wówczas podatek za dany rok podatkowy wymierza się od dochodu osiągniętego w okresie rachunkowym, którego koniec przypada na dany rok podatkowy. Przykład: dochód osiągnięty w okresie rachunkowym 1. 11. 1945 r. do 31. 10. 1946 podlega opodatkowaniu w roku podatkowym 1946".

Wynikałoby z tego, iż dla podatników, których okres rachunkowy 1945/46 skończył się w miesiącach roku 1946 poprzedzających terminy płatności lub uiszczenie daniny narodowej, dochodami osiągniętymi w roku podatkowym 1946 będą również dochody osiągnięte przed uiszczeniem daniny narodowej. Dalszy stąd wniosek, że jeżeli przepis dotyczący niepotrącalności daniny narodowej od dochodu „stosuje się do dochodów osiągniętych w roku podatkowym 1946", to nie stosuje się do podatników, których okres rachunkowy upływa w roku podatkowym 1947, od którego dochodów mogliby daninę potrącić.

Zdaniem naszym wnioskowanie to nie odpowiada, znanym nauce prawa, metodom interpretacji.

Przede wszystkim postanowienia wspomnianego art. 2 dekretu nowelizującego, dotyczące wyjątku odnoszącego się do dochodów osiągniętych w roku podatkowym 1946, nie stanowią przepisu samodzielnego a tylko integralną część art. 2 stwierdzającego, iż dekret stosuje się do dochodów osiągniętych od dnia 1 stycznia 1947 r. oraz do nadwyżek osiągniętych w roku 1946/47 przez podatników prowadzących księgi handlowe, gdy przyjęty przez nich rok rachunkowy nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym.

Omawianym postanowieniom nie można w żadnym przypadku przypisywać znaczenia w tym kierunku, iż odnoszą się one wyłącznie do dochodów osiągniętych w roku podatkowym 1946; przeciwnie, potwierdzają one tylko zasadę, iż danina narodowa nie będzie potrącalna również od dochodów osiągniętych w okresie rachunkowym 1946/47 a więc w roku podatkowym 1947.

Przyjęcie poruszonej na wstępie koncepcji za prawdziwą doprowadziłoby do niczym nieuzasadnionego uprzywilejowania tej grupy podatników, która od pozostałych różni się tylko faktem prowadzenia ksiąg handlowych w roku rachunkowym nie pokrywającym się z rokiem kalendarzowym. Bezzasadność takiego uprzywilejowania wydaje się nie ulegać wątpliwości.

Na podkreślenie zasługuje okoliczność, iż rozporządzenie wykonawcze do dekretu o podatku dochodowym z dnia 6

**W tym numerze:**



**W najbliższych numerach:**

Nowy dekret o podatku dochodowym — Rozporządzenie wykonawcze do dekretu o pod. doch. — Wyjaśnienia do dekretu o post. pod. — Poradnik księgowego — Skrzynka odpowiedzi — Komunikaty.

**Stałe działy:**

**Skarbowość — Księgowość — Pieniądz i kredyt — Sprawy socjalne — Komunikacja — Ustawodawstwo handlowe — Administracja przemysłowa — Przemysł — Rzemiosło — Handel.**

grudnia 1946 r. wchodzi w życie z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 1946 r. stąd też w treści swej zawiera wykonanie przepisów dekretu o podatku dochodowym w starym brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1946 r.

Równocześnie jednak należy dostosować omawiane rozporządzenie wykonawcze i do dekretu o podatku dochodowym w jego brzmieniu zmienionym od dnia 1 stycznia 1947 r. W tym układzie rzeczy właściwe stosowanie przepisów w powodzi zmian — wprawdzie uzasadnionych zmieniającą się sytuacją gospodarczą — lecz nieraz ze względów choćby technicznych niezupełnie skoordynowanych, napotyka na znaczne trudności.

### 2. OBOWIĄZEK PODATKOWY

#### A. Podmioty obowiązku

W rozdziale tym dekret o podatku dochodowym dodał do dotychczasowych przepisów o osobach obowiązanych do opłacania podatku nowe postanowienia w tym kierunku, iż przedsiębiorstwa państwowe i samorządowe podlegają obowiązkowi podatkowemu, a mianowicie każde przedsiębiorstwo **oddzielnie**, niezależnie od tego, czy ma odrębną osobowość prawną.

Za państwowe lub samorządowe przedsiębiorstwo, podlegające oddzielnie obowiązkowi podatkowemu mimo braku odrębnej osobowości prawnej, uważa się zespół urządzeń o wspólnych założeniach gospodarczych objętych jedną rachunkowością i jednym bilansem.

Obydwa warunki: zespół urządzeń oraz jedna rachunkowość i bilans stanowią taksatywnie integralną całość i muszą być spełniane łącznie i równocześnie jako uzasadnienie oddzielnego obowiązku podatkowego.

Dalej, postanowienie to odnosi się m. i. do przedsiębiorstw „samorządowych" a więc nie tylko do przedsiębiorstw samorządu terytorialnego, lecz i innych samorządów.

Nowela wprowadza z dniem 1 stycznia 1947 r. daleko idącą zmianę w określeniu rozmiaru obowiązku podatkowego dla poszczególnych kategorii podatników w szczególności, jeżeli chodzi o opodatkowanie według Działu II i IV dekretu. W dotychczasowym bowiem stanie rzeczy według Działu II podlegały opodatkowaniu zasadniczo:

1. przedsiębiorstwa państwowe i związków samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstwa i majątki pozostające pod zarządem państwowym lub związków samorządu terytorialnego nie objęte planem gospodarczym Państwa;
2. spółdzielnie należące do związku rewizyjnego;
3. pozostali podatnicy, tj. osoby fizyczne, prawne (niewymienione w pkt. 1 i 2) i spadki nieobjęte.

Według Działu IV zasadniczo: przedsiębiorstwa państwowe i związków samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstwa i majątki pozostające pod zarządem państwowym i związków samorządu terytorialnego objęte planem gospodarczym Państwa.

Nowela natomiast zrywa z pojęciem przedsiębiorstw i majątków objętych lub nieobjętych planem gospodarczym Państwa a nadto wprowadza rozdział przedsiębiorstw państwowych oraz przedsiębiorstw i majątków pozostających pod zarządem państwowym od przedsiębiorstw związków samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstw i majątków pozostających pod zarządem tych związków.

Odtąd opodatkowaniu według Działu IV dekretu podlegają zasadniczo przedsiębiorstwa państwowe oraz przedsiębiorstwa i majątki pozostające pod zarządem państwowym z zastrzeżeniem upoważnienia ministra skarbu do pociągania do obowiązku podatkowego według przepisów działu II całych grup bądź poszczególnych przedsiębiorstw państwowych oraz przedsiębiorstw i majątków pozostających pod zarządem państwowym.

Z drugiej strony minister skarbu upoważniony jest do pociągania w porozumieniu z prezesem Centralnego Urzędu Planowania i właściwym ministrem do obowiązku podatkowego według przepisów Działu IV przedsiębiorstw państwowych mających formę spółek handlowych oraz przedsiębiorstw o kapitale mieszanym: państwowym, spółdzielczym i związków samorządu terytorialnego, na wniosek organu zarządzającego tymi przedsiębiorstwami, powzięty na skutek uchwały organu stanowiącego.

Należy podkreślić, iż to ostatnie upoważnienie nie dotyczy — w przeciwieństwie do upoważnienia pierwszego — przedsiębiorstw i majątków pozostających pod zarządem państwowym ewentl. związków samorządu terytorialnego.

Z. Mielcarzewicz

(ciąg dalszy nastąpi)

# Nowelizacja zryczałtowanego podatku obrotowego

**Nowy dekret o podatku obrotowym z dnia 21 grudnia 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz 23) zawiera m. innymi upoważnienie dla ministra skarbu do zryczałtowania w drodze** rozporządzenia **poboru** podatku obrotowego od podatników, nie prowadzących ksiąg handlowych, bez ustalenia sum obrotu w poszczególnym przypadku. Ryczałtem mogą być objęte równocześnie podatek oraz należność za kartę rejestracyjną.

Na delegacji tej opiera się rozporządzenie ministra skarbu z dnia 20 stycznia 1946 r. o poborze podatku obrotowego w formie ryczałtu, które w najbliższym czasie zostanie znowelizowane w części dotyczącej wysokości podatku. Dla przypomnienia podajemy:

#### Obowiązek podatkowy

Podatkowi obrotowemu w formie ryczałtu podlegają świadczenia wykonywane:

1. przez osoby trudniące się handlem na targach, w halach targowych i tym podobnych miejscach sprzedaży oraz na ulicach, placach i podwórzach, bez posiadania w tym celu stałych miejsc sprzedaży.

Za stałe miejsce sprzedaży uważa się jedno lub kilka zamkniętych lub otwartych pomieszczeń, jak stragany, budki, stoiska itp., jeżeli pozostają na jednym i tym samym miejscu. Kosza, walizy itp. opakowania nie uważa się za stałe pomieszczenie, nawet jeżeli stale z tych opakowań są sprzedawane towary.

2. przez osoby trudniące się handlem obnośnym i domokrążnym.
3. przez osoby trudniące się handlem na targach, w halach targowych i tym podobnych miejscach sprzedaży oraz ulicach, placach i podwórzach bez posiadania w tym celu stałych miejsc sprzedaży — **rozwoźnie**, tj. z wozów, wózków, łodzi, rowerów itp.
4. przez wędrownych lub ulicznych portrecistów i fotografów.
5. przez osoby trudniące się handlem końmi, bydłem, trzodą chlewną lub owcami i baranami.
6. przez osoby trudniące się furmaństwem.

Nie podlegają podatkowi obrotowemu w formie ryczałtu świadczenia wykonywane przez podatników prowadzących księgi handlowe.

Podatkowi w formie ryczałtu nie podlega również dostawa do mieszkań spożywcom produktów spożywczych, wykonywana osobiście bez obcej pomocy i bez używania własnych lub wynajętych środków lokomocji (wozów, wózków itp). oraz uliczna sprzedaż gazet.

Obowiązek opłacenia podatku obrotowego w formie ryczałtu ciąży na powyższych, taksatywnie wymienionych osobach, na których ciąży obowiązek opłacania podatku obrotowego z mocy art. 2 dekretu z dnia 21 grudnia 1945 r. o podatku obrotowym przy uwzględnieniu zwolnień z art. 3 tego dekretu. Osoby zwolnione od obowiązku podatkowego z art. 3 dekretu z dnia 21 grudnia 1945 r. nie podlegają zatem obowiązkowi opłacania podatku w formie ryczałtu.

W szczególności z grupy osób, zwolnionych od podatku obrotowego, wchodzą w rachubę osoby dokonujące sprzedaży wytworów własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego, nie przerobionych sposobem przemysłowym, dalej przemysł ludowy i domowy oraz praca chałupnicza albo rzemieślnicza, wykonywana ubocznie przez rolników lub pracowników rolnych osobiście albo z udziałem najwyżej jednego członka najbliższej rodziny.

Rzemieślnicy (rękodzielnicy) — poza wędrownymi lub ulicznymi fotografami i portrecistami — nie podlegają podatkowi obrotowemu w formie ryczałtu nawet wtedy, gdy wykonują swój zawód wędrownie ( ulicznie).

### Wysokość podatku

Zryczałtowany podatek obrotowy wynosi dziennie:

1. od osób trudniących się handlem na targach, w halach targowych i tym podobnych miejscach sprzedaży oraz na ulicach, placach i podwórzach bez posiadania w tym celu stałych miejsc sprzedaży 50 zł
2. od osób trudniących się handlem obnośnym i domokrążnym 30 „
3. od osób trudniących się handlem rozwoźnie, tj. z wozów, wózków, łodzi, rowerów itp.
   a) przy handlu z wozu 100 „
   b) w innych przypadkach 60 „
4. od wędrownych lub ulicznych portrecistów i fotografów 50 „
5. od osób, trudniących się handlem końmi, bydłem, trzodą chlewną lub owcami i baranami:
   a) od jednej sztuki wystawionej na sprzedaż przy handlu końmi, bydłem, lub trzodą chlewną 200 „
   b) od jednej sztuki wystawionej na sprzedaż przy handlu owcami lub baranami 50 „
6. od osób trudniących się furmaństwem:
   a) od każdego wozu jednokonnego 100 „
   b) od każdego wozu parokonnego 160 „

Określone wyżej stawki zryczałtowanego podatku obniża się:

o 5% — przy wpłacaniu podatku z góry za jeden tydzień,
o 10% — przy wpłacaniu podatku z góry za miesiąc,
o 20% — przy wpłacaniu podatku z góry za kwartał.

Przy opłacaniu podatku z góry za tydzień uważa się 6 kolejno następujących dni roboczych, za miesiąc — 25 dni roboczych, za kwartał — 75 dni roboczych. Dla ustalenia sumy podatku mnoży się stawkę dzienną przez 6,25, bądź 75, stosując następnie odpowiednią obniżkę (5%, 10% bądź 20%).

Wymienione stawki zryczałtowanego podatku obrotowego obejmują zarówno przy zastosowaniu obniżki jak i bez jej zastosowania również należność za kartę rejestracyjną.

Zwracamy uwagę, iż wymienione stawki zostały podwyższone o 100%, przy czym podwyżka ta wejdzie w życie z dniem pierwszym miesiąca następującego po dniu ogłoszenia.

### Płatność podatku

Podatek pobiera się za każdy dzień, w którym są wykonywane świadczenia podlegające podatkowi.

Obowiązek opłacania podatku powstaje z dniem rozpoczęcia wykonywania świadczeń podlegających podatkowi.

Obowiązek opłacania podatku ustaje z dniem zaniechania wykonywania świadczeń podlegających podatkowi.

Podatek płatny jest codziennie lub z góry za tydzień, miesiąc albo kwartał w najbliższym od miejsca wykonywania świadczeń urzędzie skarbowym lub do rąk upoważnionego funkcjonariusza urzędu skarbowego za pokwitowaniem. Na żądanie podatnika, funkcjonariusz, upoważniony do pobierania podatku, obowiązany jest okazać legitymację służbową oraz upoważnienie urzędu skarbowego do pobierania podatku.

Od zaległości w podatku zryczałtowanym nie pobiera się dodatków za zwłokę.

### Podatek na zasadach ogólnych — uwagi i spostrzeżenia

Osoby, obowiązane zasadniczo do opłacania podatku obrotowego w formie ryczałtu, mogą być pociągnięte do opłacania podatku obrotowego na zasadach ogólnych na podstawie decyzji właściwego urzędu skarbowego za cały rok podatkowy, w którym decyzja została wydana i podatnikowi doręczona. Pociągnięcie do obowiązku opłacania podatku obrotowego na zasadach ogólnych powoduje obowiązek nabycia właściwej karty rejestracyjnej w myśl odnośnych postanowień dekretu o podatku obrotowym — w ciągu dni trzech, licząc od dnia doręczenia decyzji; w tym bowiem przypadku należność za właściwą kartę rejestracyjną nie mieści się już w kwocie zryczałtowanego podatku i musi być uiszczona odrębnie.

Kwoty wpłacone za dany rok podatkowy tytułem zryczałtowanego podatku obrotowego zalicza się na podatek obrotowy na tenże rok.

Wyłączenie z pośród opłacających podatek obrotowy w formie ryczałtu może mieć miejsce w odniesieniu do tych podatników, co do których na podstawie materiałów, jakimi urząd rozporządza, zostanie stwierdzone, że wpłacone przez nich kwoty z tytułu zryczałtowanego podatku obrotowego są zbyt niskie w stosunku do kwot, jakie przypadałyby do uiszczenia z tytułu wymiaru podatku na zasadach ogólnych.

Jeżeli założymy, iż do omawianego rozporządzenia o poborze podatku obrotowego w formie ryczałtu, opartego już na delegacji ustawowej, nie ukażą się (poza okólnikiem Ministerstwa Skarbu z dnia 1 kwietnia 1946 r.) żadne przepisy wykonawcze, to wypada podkreślić, iż rozporządzenie przy obecnej swej konstrukcji nasuwa szereg wątpliwości.

Tak np. — stosownie do postanowień rozporządzenia — nie podlegają podatkowi obrotowemu w formie ryczałtu świadczenia wykonywane przez podatników prowadzących **księgi handlowe** .

Opierając się na ścisłości postanowień nowego dekretu o podatku obrotowym, który dokładnie rozróżnia pojęcia ksiąg handlowych, ksiąg uproszczonych oraz ksiąg podatkowych, zaczerpnięte z dekretu o postępowaniu podatkowym a nadto na postanowieniach rozporządzenia ministra skarbu z dnia 31 października 1946 r. o księgach handlowych, uproszczonych i podatkowych — należy stwierdzić, iż pojęcie „ksiąg handlowych", użyte w rozporządzeniu z dnia 20 stycznia 1946 r. jest również ścisłe, a co za tym idzie, oznacza tzw. normalne księgi handlowe, prowadzone zgodnie z wymogami kodeksu handlowego oraz zasadami księgowości i zwyczajami handlowymi.

System uproszczony rachunkowości kupieckiej dopuszczalny jest tylko w przedsiębiorstwach mniejszych, a jego dopuszczenie oznacza ustępstwo na rzecz tej grupy podatników. Jeśli tak jest, to wymagania stawiane innym, większym podatnikom o nierównie silniejszym potencjale ekonomicznym muszą być wyższe, tzn. i system rachunkowości, który ma być stosowany przez te grupy podatników, musi oczywiście zadowalać wyższe wymogi.

Jeżeli zatem rozporządzenie o zryczałtowanym podatku obrotowym dotyczy ( co zdaje się nie ulegać wątpliwości) takich właśnie podatników z grupy uprzywilejowanych, która powinna mieć możność posługiwania się systemem uproszczonym, to w tym stanie rzeczy według interpretacji bezpośredniej odnośnego przepisu rozporządzenia podatnicy prowadzący nie księgi handlowe a księgi uproszczone lub podatkowe, podlegaliby mimo to podatkowi w formie ryczałtu.

Na trafność tej koncepcji zdają się wskazywać również odnośne postanowienia § 36 rozporządzenia ministra skarbu z dnia 31 października 1946 r. o księgach handlowych, uproszczonych i podatkowych zwalniające podatników opłacających zryczałtowany podatek obrotowy od obowiązku prowadzenia ksiąg podatkowych.

Zwolnienie to ma charakter podmiotowy i stanowi pewnego rodzaju przywilej dla podatników opłacających podatek obrotowy w formie ryczałtu, z którego to przywileju jednak skorzystać nie są zobowiązani.

Okoliczność ta w połączeniu z faktem, iż omawiane rozporządzenie ministra skarbu o księgach handlowych, uproszczonych i podatkowych nie zawiera analogicznego zwolnienia „ryczałtowców" od obowiązku prowadzenia ksiąg uproszczonych — jeżeli spełniają oni warunki ustawowe nakładające na nich ten obowiązek — potwierdza nasz uprzedni wniosek.

Z punktu widzenia praktycznego mógłby zainteresowany podatnik wysunąć argument dość życiowy w następującym kierunku: jeżeli postanowienia art. 20 dekretu o podatku obrotowym upoważniają ministra skarbu do zryczałtowania podatku obrotowego **„bez ustalania sum obrotu w poszczególnym przypadku"**, to nasuwa się pytanie, w jakim to celu podatnicy, objęci tym ryczałtem mają prowadzić księgi uproszczone ewentl. podatkowe, tym więcej, jeżeli postanowienia tego artykułu mówią tylko o podatnikach nie prowadzących ksiąg handlowych.

Odpowiedź na to pytanie przy obecnej konstrukcji obowiązujących w tej mierze przepisów byłaby pozornie łatwą. Szukać jej jednak będziemy przede wszystkim w konstrukcji prawnej wspomnianego przepisu art. 20 dekretu o podatku obrotowym, który upoważnia ministra skarbu do zryczałtowania tylko **„poboru"** podatku a więc instytucji w administracji skarbowej, mającej ściśle sprecyzowane granice nie wkraczające w zakres postępowania wymiarowego.

Należy przyjąć, iż w ten sposób zamierzano udostępnić władzy skarbowej ten materiał, jaki jej poprzez ewentl.

zbadanie, prowadzonych przez podatnika ksiąg, będzie potrzebny do stwierdzenia, że wpłacone przez podatnika kwoty z tytułu zryczałtowanego podatku obrotowego są zbyt niskie w stosunku do kwot, jakie przypadłyby do uiszczenia z tytułu wymiaru podatku obrotowego na zasadach ogólnych.

Powyższe uwagi nasuwają się tym więcej, iż z rozporządzenia nie wynika wyraźnie i bezpośrednio, czy podatnik, dla którego opłacanie podatku obrotowego nie w formie ryczałtu a na zasadach ogólnych byłoby nieporównanie korzystniejsze, uprawniony jest domagać się pociągnięcia go do opłacania podatku na zasadach ogólnych.

Przypadki te okażą się w praktyce niechybnie dość liczne, gdyż stawki podatku zryczałtowanego są stosunkowo wysokie a nadto uzależniają obowiązek opłacania podatku od elementów sztywnych, chociażby w rzeczywistości podatnik z tych czy innych względów zupełnie nie dokonywał obrotów (porównaj obowiązek opłacania podatku np. przy handlu bydłem w określonej wysokości od sztuki wystawionej na sprzedaż, dalej przy furmaństwie itd.).

**Z. Mielcarzewicz**

# Państwowe Zakłady Graficzne

## Podatek obrotowy i dochodowy

W praktyce wymiarowej wyłonił się szereg kwestyj spornych i wątpliwości przy opodatkowaniu podatkiem obrotowym i dochodowym Centralnego Zarządu Państwowych Zakładów Graficznych (C. Z. P. Z. G.) i podległych temu Zarządowi zakładów graficznych.

Celem prawidłowego i jednolitego traktowania Centralnego Zarządu Państwowych Zakładów Graficznych i podległych mu zakładów pod względem materialnych przepisów podatkowych jak również postępowania podatkowego, Ministerstwo Skarbu wyjaśniło co następuje:

Centralny Zarząd Państwowych Zakładów Graficznych został powołany zarządzeniem przewodniczącego Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 8 czerwca 1945 r.

Z zarządzenia tego wynika, że Centralny Zarząd Państwowych Zakładów Graficznych jest przedsiębiorstwem państwowym, nie wydzielonym z administracji państwowej i nie posiadającym odrębnej osobowości prawnej. Ten sam charakter prawny ma zatem i Centrala Druków, będąca organem wykonawczym C. Z. P. Z. G. w zakresie zaopatrywania urzędów i instytucyj o znaczeniu ogólnopaństwowym w wytwory przemysłu graficznego.

Pozostające pod zarządem C. Z. P. Z. G. zakłady graficzne są bądź reaktywowanymi z okresu przedwojennego drukarniami państwowymi, bądź — w olbrzymiej większości przypadków — stanowią majątek poniemiecki lub opuszczony.

Z omówionej struktury prawnej C. Z. P. Z. G. i podległych mu zakładów graficznych wynikają poniższe wskazania na tle wygasłych z dniem 31 grudnia 1945 r. ustaw o podatku obrotowym i dochodowym, jak również obowiązujących od dnia 1 stycznia 1946 r. dekretów o podatku obrotowym i dochodowym.

**Podatek obrotowy:**

Obowiązek podatkowy na zasadach ogólnych ciąży zarówno na C. Z. P. Z. G. z tytułu jego prywatno-prawnych i odpłatnych świadczeń, jak również na podległych mu drukarniach w zakresie wszystkich, spełnianych przez nie świadczeń.

Z uwagi jednak na to, że C. Z. P. Z. G. (Centrala Druków) oraz niektóre podległe mu drukarnie państwowe są przedsiębiorstwami państwowymi, nie mającymi odrębnej od Państwa osobowości prawnej — świadczenia C. Z. P. Z. G. (Centrali Druków) spełnione do dnia 31 grudnia 1945 r. na rzecz działających w imieniu i na rachunek Państwa urzędów, instytucyj lub zakładów, również nie mających odrębnej osobowości prawnej a także do tego dnia wykonane świadczenia poszczególnych drukarń państwowych na rzecz określonych urzędów, instytucyj lub zakładów (a więc i na rzecz C. Z. P. Z. G.), nie podlegają podatkowi.

Zagadnienie to, jeżeli chodzi o świadczenia wykonane po dniu 1 stycznia 1946 r., a więc pod rządem dekretu z dnia 21 grudnia 1945 r. o podatku obrotowym, przedstawia się odmiennie z uwagi na przepis ust. 3 art. 2 wspomnianego dekretu, w myśl którego przedsiębiorstwa państwowe i pozostające pod zarządem państwowym są w zakresie podatku obrotowego odrębnymi podmiotami podatkowymi, niezależnie od tego, czy mają odrębną osobowość prawną.

Świadczenia zatem, o których wyżej mowa, wykonane po dniu 1 stycznia 1946 r. podlegają podatkowi obrotowemu.

**Podatek dochodowy:**

Za okres **do dnia 31 grudnia 1945 r.** na C. Z. P. Z. G. (Centrali Druków) jak również na podległych mu drukarniach państwowych (nie mających odrębnej od Państwa osobowości prawnej) nie ciąży obowiązek podatkowy ze względu na zwolnienie przewidziane w art. 5 pkt. 7 ustawy o podatku dochodowym.

Odnośnie okresu **po dniu 1 stycznia 1946 r.** przedsiębiorstwa podległe C. Z. P. Z. G. traktować należy jako nieobjęte planem gospodarczym Państwa i w konsekwencji — za podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym według przepisów działu II dekretu z dnia 8 stycznia 1946 r.

Przedsiębiorstwa te winny za czas od 1 stycznia 1946 r. uiszczać należne zaliczki w trybie przewidzianym w rozporządzeniu ministra skarbu z dnia 20 stycznia 1946 r. w wysokości wynikającej z zastosowania stopy podatku z art. 18 powołanego dekretu z dnia 8. II. 1946 r.

# Działalność naukowa, literacka i artystyczna a podatek dochodowy

### 1. Dzieła naukowe

Ministerstwo Skarbu poleciło okólnikiem Nr 436 z dnia 18 lipca 1946 r. przy wymiarze podatku dochodowego (ustaleniu zaliczek na podatek dochodowy) za lata kalendarzowe 1945, 1946 i 1947 dla podatników, osiągających przychody z honorariów autorskich za dzieła o trwałej wartości naukowej, ustalać koszty uzyskania na 100% przychodu a to biorąc pod uwagę, iż dzieła tego rodzaju wydawane w tym okresie pochodzą z opracowań podejmowanych w czasie okupacji, co było połączone z niepomiernie wielkim nakładem materialnym.

Podatników tego rodzaju należy przeto zwalniać od opodatkowania.

Dla uznania dzieła za dzieło naukowe i przyznania autorowi ulgi w podatku dochodowym, o której mowa w powołanym okólniku, należy uważać za miarodajną opinię odpowiedniej instytucji naukowej (wydziały uczelni akademickich, instytuty badawcze, stowarzyszenia naukowe itp.

W przypadkach wątpliwych należy przedłożyć zaświadczenie wydane przez Ministerstwo Oświaty.

Książek szkolnych z reguły nie należy uważać za dzieła naukowe z wyjątkiem tych książek szkolnych, zatwierdzonych przez Ministerstwo Oświaty, które Ministerstwo Oświaty wyjątkowo zakwalifikuje do rzędu dzieł naukowych.

### 2. Twórczość naukowa, literacka, publicystyczna i artystyczna

W zakresie twórczości naukowej, literackiej, publicystycznej i artystycznej, Ministerstwo Skarbu poleciło bez przeprowadzania dalszych dochodzeń przy wymiarze po-

datku dochodowego za lata podatkowe 1946 i 1947 uznawać z reguły za koszty uzyskania 50% przychodów osiągniętych z tego rodzaju twórczości.

Wyjątkowo należy uznawać za koszty uzyskania 75% przychodów przy wymiarze podatku dochodowego za powyższe lata:

1. **Literatom** od dochodu osiągniętego za prace o odpowiednim poziomie literackim — na podstawie opinii wydanej przez Związek Zawodowy Literatów Polskich.

2. **Kompozytorom** od dochodu osiągniętego za prace o odpowiednim poziomie artystycznym — na podstawie opinii wydanej przez Związek Autorów, Kompozytorów i Wydawców („Zaiks") lub w odniesieniu do kompozytorów symfonistów przez Związek Kompozytorów Polskich.

3. **Artystom plastykom** od dochodu osiągniętego za prace o odpowiednim poziomie artystycznym na podstawie opinii wydanej przez Związek Zawodowy Polskich Artystów Plastyków lub Stowarzyszenie Architektów Rzeczypospolitej Polskiej („S. A. R. P."); pod pojęciem artystów-plastyków rozumie się twórców dzieła nie zaś wykonawców dzieła — (powielanie wzoru).

Jednocześnie w przypadkach, gdyby wymiar lub domiar zaliczek na podatek dochodowy za rok 1946 dokonany został niezgodnie z zasadami powyżej wyrażonymi, Ministerstwo Skarbu poleciło z urzędu sprostować wymiar zaliczek i umorzyć ewentualnie przypadające od odpisanej różnicy w podatku dodatki za zwłokę.

Zapłacone sumy dodatków za zwłokę podlegających umorzeniu zarachowane będą na poczet bieżących należności.

# Wyjaśnienia w sprawach skarbowych

## Zasady bilansowania

**K. M. — Bydgoszcz** — 1. Zagadnienie odpisu, o którym mowa w punkcie b) ustępu 3 — Tygodnika Gosp." Nr 45 z r. 1946 strona tytułowa — poddaliśmy swego czasu analizie z uwagi na to, że w oryginalnym tekście odnośnego okólnika Ministerstwa Skarbu (Dz. Urz.. Min. Sk. Nr 21, poz. 234) również mowa jest o „dodatkowym odpisie na zużycie **do wysokości dziesięciokrotnej** rocznej raty amortyzacyjnej".

Odpowiadające temu uregulowaniu odnośne postanowienie, dotyczące ustalenia podstaw wymiaru podatku dochodowego dla przedsiębiorstw państwowych i pozostających pod zarządem państwowym, konstruuje obciążenie rachunku wynikowego „dodatkowym odpisem na zużycie **w wysokości dziewięciokrotnej** rocznej raty amortyzacyjnej".

Z zestawienia tych dwu konstrukcji wynika, iż w pierwszym przypadku użyto określenia: „do wysokości" w drugim zaś: „w wysokości"...

Jakkolwiek odmienne użycie tych określeń nasuwa myśl, iż zdawano sobie przy redagowaniu okólnika Ministerstwa Skarbu sprawę z tego, iż łączna wysokość odpisu nie może w żadnym przypadku wynosić więcej niż 10/10, to jednak należałoby dla jasności sprawy wysunąć pod adresem okólnika postulat sprostowania odnośnego zarządzenia przez zastąpienie słów: „do wysokości dziesięciokrotnej rocznej raty amortyzacyjnej" słowami: „w wysokości **dziewięciokrotnej** rocznej raty amortyzacyjnej".

2) Z brzmienia tytułu, jakim zaopatrzono wspomniany okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 17 października 1946 r.: „w sprawie ustalenia podstaw wymiaru podatku dochodowego za rok podatkowy 1946 (kalendarzowy 1945) dla podatników sektora prywatnego i spółdzielczego" a nadto z jego treści należy wnioskować, iż dotyczy on **wyłącznie** dochodów, osiągniętych w roku **1945** a podlegających opodatkowaniu w roku **podatkowym 1946** na podstawie starej ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R P. Nr 2, poz. 6 z r. 1936).

Rozporządzenie wykonawcze ogłoszone w Dzienniku Ustaw R. P. Nr 3. poz. 13 z r. 1947 odnosi się do nowego dekretu o podatku dochodowym z dnia 8 stycznia 1946 r. (Dz. U. R. P. Nr 2, poz. 14) obowiązującego od dnia 1 stycznia 1946 r.

Według tego dekretu zaś rok podatkowy pokrywa się z rokiem kalendarzowym, w **którym** osiągnięto dochód. Na tę zasadniczą zmianę w podstawie opodatkowania zwróciliśmy uwagę Czytelników w Nr 10 „Tygodnika Gospodarczego" z r. 1946. Wskutek powyższej zmiany na rok podatkowy 1946 dokonane będą dwa wymiary podatku dochodowego a mianowicie:

1) **na podstawie ustawy z roku 1936** od dochodów, uzyskanych w roku poprzedzającym rok podatkowy, tj.. w roku **kalendarzowym 1945** lub — w razie prowadzenia ksiąg od dochodów w roku gospodarczym, którego koniec przypada w roku kalendarzowym 1945 — innymi słowy w roku gospodarczym 1944/45.

2) **na podstawie dekretu z roku 1946** — od dochodów osiągniętych w roku kalendarzowym **1946 lub** — w razie prowadzenia ksiąg handlowych — w odniesieniu do źródeł przychodów objętych księgami — w roku rachunkowym 1945/46, którego koniec przypada w roku 1946.

Z powyższego wynika, że przepisy § 25 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego z dnia 6 grudnia 1946 r. do dekretu o podatku dochodowym mogą być stosowane dopiero począwszy od wymiarów podatku wymienionych wyżej pod 2) i oczywiście również w roku podatkowym 1947.

3) Z tekstów przytoczonego na wstępie okólnika Ministerstwa Skarbu i § 25 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego wynika, że wartość przedmiotów majątku stałego, podlegających zużyciu i stanowiących własność podatnika przed dniem 1 września 1939 r. powinna być przyjmowana do bilansu (aktywowana) według cen z przed dnia 1 września 1939 r., zmniejszana w razie dokonywania odpisów na zużycie metodą bezpośrednią o coroczne normalne odpisy.

Ustalone mnożniki: 10-krotny i 25-krotny należy bowiem przyjąć tylko dla obliczenia wysokości a więc sumy rocznych odpisów pod warunkiem przeniesienia 9/10 względnie 24/25 tych odpisów na specjalne konto: „Nadzwyczajne odpisy na zużycie" i wprowadzenia do pasywów bilansu.

Z ostatniego warunku wynika jasno, że nie ma mowy o przeszacowaniu (waloryzacji) majątku stałego, pochodzącego z przed dnia 1 września 1939 r. Gdyby tak było, to do pasywów bilansu musiałoby być wprowadzone konto „Różnice z przeszacowania majątku stałego przyjętego do bilansu otwarcia według cen sprzed 1 września 1939 r.", podobnie, jak to powinno mieć miejsce przy przeszacowaniu remanentów (v. str. 353 w Nr 45 Tygodnika pkt. 2 a).

Jakkolwiek w § 25 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego mowa jest tylko o podatnikach prowadzących księgi handlowe, to powyższych zasad należy przestrzegać również przy prowadzeniu ksiąg uproszczonych, do których w myśl postanowień § 33 rozporządzenia ministra skarbu z dnia 31 października 1946 o księgach handlowych, uproszczonych i podatkowych mają odpowiednie zastosowanie przepisy dotyczące dokonywania odpisów na zużycie w księgach handlowych.

Poza tym odnośne przepisy dotyczące ksiąg uproszczonych wyraźnie nakazują wyceniać do inwentarza przedmioty majątku stałego według ceny nabycia lub kosztów wytworzenia bez jakiegokolwiek przeszacowania.

4) Przy udzieleniu w Nr 6 „Tygodnika" odpowiedzi czytelnikowi B. C. z Włocławka znany nam był jedynie projekt rozporządzenia wykonawczego do dekretu o podatku dochodowym, stąd też przed ostatecznym przyjęciem mnożnika 25, operowaliśmy dla zachowania pewności postępowania mnożnikiem 10.

5) Przepisy § 18 rozporządzenia wykonawczego do dekretu o podatku dochodowym dotyczą wyłącznie oddzielnego i samodzielnego źródła przychodów wymienionego w art. 8 ust. (2) pkt. 6) dekretu o podatku dochodowym, tj. „sprzedaży przedmiotów i praw majątkowych".

# Poradnik księgowego

## Konta finansowe według jednolitego planu kont

Konta finansowe księgi głównej są ujęte w klasie drugiej (oznaczonej liczbą „1") jednolitego planu kont. Biorąc pod uwagę podział na grupy mieszczą się one w cyfrach od 10 do 18, bowiem ostatnia grupa tejże klasy jest przeznaczona dla kont, na których uwidaczniamy pozycje pozabilansowe.

Na pierwszym miejscu w tej klasie uwzględniono konta dla obrotu gotówką. Przedsiębiorstwa, które obok kasy zasadniczej — głównej, prowadzą ponadto kasy pomocnicze albo posiadają konta bankowe, w których czy to ze względu na bezpieczeństwo czy też z przyczyn gospodarczych np. przeprowadzania transakcyj drogą obrotu bezgotówkowego, dzielą tę grupę (10) na dalsze podgrupy, przeznaczając cyfry:

100 — 102 dla gotówki, znajdującej się w przedsiębiorstwie,

103 — 109 dla kont bankowych.

Przykładowo więc moglibyśmy dokonać następującego podziału:

10 Kasa
- 100 Kasa główna
- 101 Kasa portoryjna
- 102 Kasa wypłat

albo

10 Kasa
- 100 Kasa w złotych polskich
  - 1000 Kasa główna
  - 1001 Kasa podręczna
- 101 Kasa walut obcych
- 102 — wolna —
- 103 Narodowy Bank Polski
- 104 Pocztowa Kasa Oszczędności
- 105 Bank Ludowy
- itd.

Konta kas walutowych prowadzimy wówczas, gdy przedsiębiorstwo posiada również gotówkę w obcej walucie.

Grupę 11, przeznaczoną dla czeków i weksli obcych, dzielić możemy dla lepszej przejrzystości i kontroli na opiewające na walutę krajową i zagraniczną, — ponadto weksle obce na takie, które posiadamy we własnym portfelu, których termin płatności jeszcze nie minął, na weksle zdyskontowane i protestowane. W tym celu dla czeków rezerwujemy podgrupy od liczb 110 — 114, natomiast dla weksli od 115 — 119.

Na koncie weksli protestowanych księgujemy nie tylko sumę, na jaką opiewa dany weksel ,lecz również koszty protestu, bowiem prawo regresu służy nam jednocześnie w stosunku do poniesionych kosztów z tytułu protestu oraz innych bezpośrednio związanych z uzyskaniem należnej nam sumy wekslowej.

W następnej grupie (12) uwidaczniamy papiery wartościowe, które podzielić można na:

a) papiery o stałym oprocentowaniu,

b) papiery o niestałym oprocentowaniu.

Do pierwszych zaliczamy bilety skarbowe, pożyczki państwowe, obligacje państwowe, samorządowe, listy zastawne do drugiej — akcji.

Wszelkiego rodzaju wyniki powstałe z obrotu papierami wartościowym lub zyski z kuponów księgujemy w klasie następnej jednolitego planu kont, przeznaczonej dla wyników pozaoperacyjnych.

W następnej kolejności przeznaczono dla odbiorców grupę 13, zaś dla dostawców grupę 14. W księgowości przebitkowej układamy te konta w porządku alfabetycznym posługując się odpowiednimi skorowidzami. Ponadto celem zachowania dokładnej rejestracji zaprowadzonych kont „Odbiorców" i „Dostawców" korzystamy z dalszego oznaczenia posługując się symbolistyką alfabetyczną lub liczbową np. 13/1, 13/2, albo 13/a, 13/b, itd. W przedsiębiorstwach, w których byłby wskazany podział według pewnych okręgów (np. województwa, powiaty), korzystamy również z symbolistyki geograficznej.

Oddzielnie należy wykazywać odbiorców nieściągalnych przy zastosowaniu podgrup, tj. dla odbiorców oznaczenia 130, dla wątpliwych 131. Przy zamknięciu kont dla tej ostatniej podgrupy zakładamy odpowiednią rezerwę w tej samej klasie w grupie 18 (podgrupa 181. Rezerwa na odbiorców wątpliwych) obciążając konto w grupie 20 tj. Nakłady i straty pozaoperacyjne i nadzwyczajne.

W tej grupie kont, tj. z tytułu dokonywanych transakcyj z odbiorcami i dostawcami zdarzyć się może, że z pewnym klientem załatwiamy zakup i sprzedaż a nawet obroty o innym charakterze. Ze względu na dokładną przejrzystość i łatwość uzgadniania kont zaleca się założenie odrębnych kont zależnie od stanowiska danego klienta w stosunku do przedsiębiorstwa.

Różne może być i saldo w końcu roku gospodarczego na tych kontach i z tych przyczyn do zjawisk zupełnie zwykłych należy zaliczyć konieczność wykazania pewnego zobowiązania wobec odbiorców po stronie pasywów w bilansie zamknięcia (np. z tytułu wpłaty na poczet niewykonanego do końca roku gospodarczego świadczenia ze strony naszej) jak i wykazanie wierzytelności w aktywach wobec dostawców, jeżeli dokonaliśmy wpłaty tytułem zaliczki na niezałatwione zamówienie przez dostawcę.

W grupie 15 zakładamy konta dla akceptów opiewających na walutę krajową lub zagraniczną. Będą tutaj figurowały weksle własne z naszego wystawienia oraz takie, które zostały ciągnione na nas przez dostawcę (tzw. traty). Należności i zobowiązania krótkoterminowe, które nie wynikają z transakcyj kupna lub sprzedaży, księgujemy w grupie kont 16 jednolitego planu kont.

Ponieważ charakter tych należności względnie zobowiązań może być różnorodny, konieczny jest w tej grupie dalszy podział. I tak dla przykładu oddzielnie w podgrupach i dalszym podziale wykazujemy należności i zobowiązania z tytułu rozliczeń z pracownikami fizycznymi, umysłowymi, z instytucjami państwowymi, samorządowymi, z przedsiębiorstwami i osobami, co do których powstały zobowiązania lub należności o charakterze innym (tj. nie kupno-sprzedaż). Ponadto wykazujemy w tej grupie rozliczenia między oddziałami oraz zobowiązania bankowe z tytułu uzyskanych pożyczek. W tym celu przeznaczamy cyfrowo 160 — 164 dla należności krótkoterminowych, 165 — 169 dla zobowiązań krótkoterminowych.

Odnośnie rozliczeń z pracownikami przedsiębiorstwa należą tutaj wszelkie wypłacone zaliczki, pożyczki i ewtl. nadpłaty wynagrodzeń.

Grupa 17 obejmuje konta obrazujące należności i zobowiązania długoterminowe a więc udzielone pożyczki, należności hipoteczne, długi hipoteczne, długoterminowe pożyczki bankowe, należności długoterminowe u odbiorców, długoterminowe kredyty dostawców itd. Zależnie od rodzaju i ilości tych długoterminowych pozycyj przeznaczamy identycznie jak wyżej podgrupy

170 — 174 dla należności długoterminowych,

175 — 179 dla zobowiązań długoterminowych.

W grupie 18 znajdują się konta rezerw i rozliczeń międzyokresowych. Tworzone w podgrupach (180 — 187) rezerwy z dokładnym określeniem mają charakter specjalny, bez wpływu na kapitał zasadniczy. Do nich zaliczamy wyżej wspomnianą rezerwę na wątpliwe należności, dalej rezerwy na podatki sporne lub niewymierzone, rezerwy na fundusz emerytalny pracowników itp.

Zadaniem księgowości jest między innymi zaliczyć koszty prowadzenia przedsiębiorstwa do tego okresu, do którego istotnie należą. Są to tzw. sumy przechodnie lub antycypacje określone w jednolitym planie kont mianem rozliczeń międzyokresowych. Rozgraniczenie wspomnianych kosztów odbywać się może w okresach miesięcznych lub rocznych z podziałem na rozliczenia międzyokresowe czynne i bierne. W tym celu w podgrupach stosujemy następujący podział:

- 188 Rozliczenia międzyokresowe czynne,
  - 1880 Rozliczenia międzyokresowe miesięczne,
  - 1881 Rozliczenia międzyokresowe roczne,
- 189 Rozliczenia międzyokresowe bierne,
  - 1890 Rozliczenia międzyokresowe miesięczne,
  - 1891 Rozliczenia międzyokresowe roczne.

W tej grupie księgujemy również wpływy, które dotyczą przyszłego okresu np. wpływ komornego od lokatorów

za okres przyszły. Wtedy mamy do czynienia z rozliczeniami międzyokresowymi biernymi, występującymi w bilansie po stronie pasywów.

Ostatnia grupa w tej klasie dotyczy sum pozabilansowych. Przy podziale na podgrupy umieszczamy w ten sposób, że w granicach cyfr

190 — 193 znajdują się sumy pozabilansowe, występujące w bilansie po stronie aktywów, natomiast

195 — 199 sumy pozabilansowe, wykazywane po stronie pasywów jako równowartościowy odpowiednik.

Przykładowo podział tej grupy przedstawiałby się następująco:

19 Sumy pozabilansowe,
190 Towary komisowe,
191 Rachunki inkasowe,
192 Rachunki kaucji, gwarancji itd.,
193 Towary pozostawione do dyspozycji,
194 — wolna —
195 Różni za towary komisowe,
196 Różni za rachunki inkasowe,
197 Różni za rachunki kaucji, gwarancji itp.
198 Różni za towary postawione do dyspozycji,
199 — wolna —

Na przykład, jeżeli oddajemy weksle do inkasa, obciążamy konta 196 „Różni za rachunki inkasowe" i uznajemy konto 191. Z chwilą zainkasowania przez bank danej sumy wekslowej uznajemy konto 115, tj. weksli obcych na ciężar kasy lub banku, zależnie od tego, dokąd odprowadziliśmy zainkasowaną gotówkę, zaś w pozycjach sum pozabilansowych dokonujemy odwrotnego księgowania obciążając konto 191 na dobro konta 196. Tym samym na wspomnianych kontach pozabilansowych nastąpiło wyrównanie sum.

Odrębnym zagadnieniem dyskusyjnym jest pytanie, do której klasy i grupy zaliczyć należy konto prywatne właściciela, na którym uwidaczniamy obroty w ciągu roku, wynikające z tytułu podjęć właściciela na potrzeby prywatne, względnie wpłaty do przedsiębiorstwa nie mające za cel podwyższenia kapitału zasadniczego. Zatwierdzony jednolity plan kont dotyczy przede wszystkim państwowych przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych i nad którymi został ustanowiony Zarząd Państwowy. W tych przedsiębiorstwach z przyczyn zrozumiałych nie wypływała konieczność przewidywania oznaczenia cyfrowego dla Rk. Prywatnego. W praktyce rozwiązanie tej sprawy jest dwojakie:

1. otwarcie konta prywatnego w grupie 16 (podgrupie 160) „Inne należności i zobowiązania krótkoterminowe",
2. otwarcie konta w grupie 08 „Kapitał zakładowy i rezerwy kapitałowe (podgrupa 0806).

Rachunek prywatny właściciela jest w przedsiębiorstwie jednoosobowym czy też w spółce jawnej związany z kontem kapitału. Ma on raczej charakter subkonta kapitału, spełniając w ciągu roku gospodarczego funkcję pomocniczą, by w sposób jasny i przejrzysty, bez naruszenia konta kapitału zakładowego zobrazować dokonane podjęcia i wpłaty właściciela względnie właścicieli. I z tych właśnie przyczyn praktykowana wyżej wspomniana metoda druga jest bezspornie bardziej rzeczowa, — tym bardziej, że przy ostatecznym rozliczeniu końcowym rachunek prywatny zamykamy kontem kapitału.

Odnośnie grupy 16, szerzej mówiąc klasy 1 jednolitego planu kont, mamy na myśli konta finansowe przedsiębiorstwa bez względu na ich końcowe saldo. Rachunek prywatny właściciela natomiast w istotnym znaczeniu ciąży wyłącznie na stronę kapitału zakładowego, pod którego mianem ukrywa się wkład majątkowy właściciela przedsiębiorstwa.

Uwagi te dotyczą oczywiście jedynie tych przedsiębiorstw, które z punktu widzenia prawa mają charakter osobowości fizycznej, do których przede wszystkim zaliczamy przedsiębiorstwa jednostkowe i spółki jawne.

**mgr M. Nowicki**

# Wyjaśnienia w sprawach księgowych

**T. Maków.** — 1. Czy przy sprzedaży towarów własnych (zakupionych) i otrzymanych w komis wymaga się prowadzenia odrębnych ksiąg?

Każde przedsiębiorstwo prowadzi tylko jedne księgi przewidziane rozporządzeniem ministra skarbu z dnia 30 listopada 1946 r. (Dz. U. R. P. nr 65/46). Ze względu na sprzedaż towarów własnych i komisowych należy dokonane obroty ze sprzedaży uwidocznić na oddzielnych kontach, tym bardziej, że podstawą do obliczenia podatku obrotowego przy sprzedaży komisowej jest wysokość uzyskanej prowizji komisowej. Obliczenie natomiast prowizji opiera się na dokonanej sprzedaży towarów komisowych. Przy większym zakresie działalności prowadzimy ponadto odpowiednie księgi szczegółowe, ułatwiające przeprowadzenie rzeczowej kontroli wykazanych obrotów.

2. Co jest obrotem przy komisowej sprzedaży artykułów przydziałowych w przedsiębiorstwie prywatnym, jeżeli dany zakład przesyła w okresach dziesięciodniowych gotówkę z dokonanej sprzedaży?

Obrotem jest faktycznie przeprowadzona sprzedaż (gotówkowa lub kredytowa). Komitent natomiast przyjmuje jako obrót sumy, które jemu wykazał komisant w rozliczeniu komisowym w umówionych terminach. Honorowanie wykazanego obrotu komisowego przez władze podatkowe może mieć oczywiście tylko wówczas miejsce, jeżeli a) wszelkiego rodzaju zapiski księgowe prowadzone będą rzetelnie i niewadliwie, b) nie zaistnieje żadna kwestia sporna uwidocznionych w księgach transakcji ze stanem faktycznym.

**B. Z. - Kościerzyna** — 1. Pytający posiadał w dniu 1 stycznia br. w banku pewną sumę na dobro. Jak zapisać w księgowości uproszczonej odsetki, które bank zaliczy?

Należne odsetki za dany okres gospodarczy należy uwzględnić w tym okresie, którego one dotyczą a więc w minionym roku. Tym samym do bilansu otwarcia na dzień 1 stycznia br. nie wystarczy przyjąć jako salda początkowego wyłącznie sumy posiadanej tam gotówki, lecz również doliczyć trzeba należne odsetki. Księgowania odsetek w innym terminie, np. gdy bank je oblicza w terminach półrocznych, dokonujemy w sposób podany w Skrzynce odpowiedzi księgowego Tygodnika w nr. 7 z dnia 15. 2. br. (str. 53). Tamże znajduje się również wyjaśnienie, jak księgować koszty liczone nam przez bank.

2. Za zakupiony towar otrzymałem fakturę w dniu 28 grudnia 1946 r, towar natomiast nadszedł 2 stycznia br. Kiedy następuje księgowanie?

Przyjąć należy, że w tym samym dniu, w którym dostawca wysłał fakturę, nastąpiła jednocześnie wysyłka towaru. Jeżeli otrzymaliśmy w minionym okresie gospodarczym fakturę, a towar jest w drodze, wówczas mamy do czynienia z pozycją kontową „Towary w drodze", którą wykazujemy w aktywach w oddzielnej pozycji, wstawiając na identyczną sumę zobowiązanie w pasywach bilansu zamknięcia. Tego rodzaju ujęcie nie ma żadnego wpływu na wynik gospodarczy przedsiębiorstwa za miniony rok gospodarczy.

W przytoczonym przykładzie nadejście towaru pokrywa się z otwarciem ksiąg w nowym roku i nie napotyka na żadne dalsze trudności. Dostawca w swych księgach ujawnił obciążenie w dniu 28. 12. ubiegłego roku i z tej przyczyny należy z naszej strony w bilansie wykazać odpowiednie zobowiązanie. Tym samym uzgadniamy saldo rozliczeniowe z dostawcą.

3. Powstałe stłuczki przy nadejściu towaru należy zapisać na straty. Jak przeprowadzić właściwe księgowanie w księgowości uproszczonej?

Stan faktyczny stłuczek winien być odpowiednio udokumentowany. Sporządzony dowód wewnętrzny będzie podstawą do przeprowadzenia następującego księgowania:

a) w księdze obrotów notujemy po stronie rozchodu rezerwując przy rozbiciu ogólnej sumy jedną wolną kolumnę (20),

b) w księdze kasowej zapisujemy tę samą wartość po stronie przychodu (w kolumnie 4 i 5), a następnie celem uzgodnienia stanu gotówki księgowej z istotnie posiadaną rozchodujemy tę sumę, zapisując ją przy rozbiciu na koszty (kolumna 22) albo jeszcze lepiej, na jedną z wolnych kolumn (24—26) dając odpowiednie oznaczenie.

Przy tego rodzaju postępowaniu wykazaliśmy ubytek towaru w księdze obrotów, w księdze kasowej zaś wykazane zostały z tego tytułu powstałe koszty.

**A. D. - Łaziska Górne.** — 1. Czy przepisy wynikające z kodeksu handlowego dotyczą również przedsiębiorstw państwowych lub będących pod zarządem państwowym?

Przy prowadzeniu prawidłowej księgowości opieramy się o te przepisy kodeksu handlowego, które dotyczą danego przedsiębiorstwa. Wprawdzie kodeks handlowy nie mówi wyraźnie o tym, że dotyczy on również przedsiębiorstw wyżej wspomnianych, to mimo to przestrzegamy go w materiale identycznie wiążącym. Ewentualne zmiany są regulowane specjalnymi zarządzeniami, jak to miało miejsce przy zastosowaniu jednolitego planu kont.

2. Jakie fundusze rezerwowe należy stworzyć przy zamknięciu rachunkowym w przedsiębiorstwach państwowych?

Takie, które wynikają z zarządzenia władz podwładnych wyższych względnie inne, które znajdą swe uzasadnienie w konieczności ich stworzenia. Z reguły w tych sprawach ukazują się we właściwym czasie zarządzenia władzy centralnej lub odpowiedniego ministerstwa.

3. W jaki sposób przeprowadzić księgowo zaliczenie odsetek kalkulacyjnych od kapitału zainwestowanego do rachunku kosztów własnych?

Mówiąc o kosztach przedsiębiorstwach i końcowym wyniku działalności przedsiębiorstwa, wyprowadzamy powyższe dane niezależnie od wpływów natury fiskalnej. W tym celu jednolity plan kont przewiduje w klasie czwartej (grupa 47) konto „Odpisy i koszty kalkulowane" zaś w klasie drugiej (grupa 28) konto „Różnice kalkulacyjne". To ostatnie konto ma charakter pomocniczy przy przejściu do wykazania wyniku według wymóg podatkowych. Do jednych z kosztów podlegających korekcie zaliczamy odsetki kalkulacyjne w oparciu o kapitał niezbędny do prowadzenia przedsiębiorstwa, zaliczając składniki majątkowe po odliczeniu kapitału, który stoi do dyspozycji kapitału obcego. W tym celu wypada dokładnie zbadać, które wartości majątkowe uznać należy za tzw. kapitał niezbędny, bowiem okazać się może, że część pewnej wartości będzie wystarczająca. Zatem przed ostatecznym obliczeniem odsetek trzeba sporządzić tabelę kapitału niezbędnego do prowadzenia przedsiębiorstwa, jak to w przykładzie podajemy. Jako stopę procentową przyjęliśmy w naszym przykładzie 4%.

Księgowanie natomiast przeprowadzamy poprzez konto 47 oraz 28, jak to wyżej wzmiankowaliśmy.

## Ustalenie kapitału niezbędnego do prowadzenia przedsiębiorstwa

| Nr konta | Nazwa konta | Wartość bilansowa | Wartość majątku nie dotycząca bezpośredniej działalności | Ustalenie pozostałej wartości urządzeń | Kapitał obcy bezprocentowy | Kapitał niezbędny do prowadzenia przedsiębiorstwa podlegający oprocentowaniu | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 |
| | **Aktywa** | | | 2.500.000,— | | | |
| 00 | Budynki | 3.300.000,— | 800.000,— | ·/. kalk. odpisy 950.000,— | | | |
| | | | | 1.550.000,— | | 1.550.000,— | |
| 01 | Maszyny | 790.000,— | | 790.000,— | | | |
| | | | | ·/. kalk. odpisy 350.000,— | | | |
| | | | | 440.000,— | | 440.000,— | |
| 06 | Udziały | 120.000,— | 100.000,— | | | 20.000,— | 2.010.000,— |
| 100 | Kasa | 20.000,— | | | | 20.000,— | |
| 103 | Banki | 160.000,— | | | | 160.000,— | |
| 11 | Weksle obce | 54.000,— | | | | 54.000,— | |
| 13 | Odbiorcy | 600.000,— | | | | 600.000,— | |
| 30 | Surowce | 1.600.000,— | | | | 1.600.000,— | |
| 31 | Materiały pom. do rach. | 300.000,— | | | | 300.000,— | 2.734.000,— |
| | | 6.944.000,— | 900.000,— | | | | 4.744.000,— |
| | **Pasywa** | | | | | | |
| 080 | Kapitał zakładowy | 3.500.000,— | | | | | |
| 081 | Rezerwy | 1.034.000,— | | | | | |
| 072 | Sprostowanie wartości majątku stałego | 480.000,— | | Do potrąceń. | | | |
| 14 | Dostawcy | 950.000,— | | 950.000,— | | | 1.350.000,— |
| 16 | Inne zobowiązania | 400.000,— | | 400.000,— | | | |
| 09 | Zysk | 580.000,— | | | | | |
| | | 6.944.000,— | Kapitał potrzebny do prowadzenia przedsiębiorstwa | | | | 3.394.000,— |
| | | | Odsetki kalkulacyjne 4% od zł 3.394.000,— . . . | | | | 135.760,— |

# Rejestracja oraz umarzanie przedwojennych listów hipotecznych, listów długów gruntowych i rentowych

Według nowego prawa rzeczowego począwszy od 1. 1. 1947 nie jest dopuszczalne wydawanie listów hipotecznych w rozumieniu poniem. kod. cyw. Listy wydane przed tą chwilą pozostają jednak w mocy. (Art. XLII przep. wprow. prawo rzecz. i prawo o ks. wiecz.).

W Dz. Ust. Nr 5 z dnia 25 stycznia 1947 pod poz. 19 ogłoszony został dekret o rejestracji i umarzaniu listów hipotecznych, listów długów gruntowych i rentowych, wydanych przed dniem 1. 9. 1939 (czyli przed wojną). Ponieważ dekret ten zainteresuje posiadaczy listów jak również właścicieli nieruchomości, podaję w streszczeniu najważniejsze jego postanowienia:

I. Rejestracja listów

Dekret zarządza rejestrację listów hipotecznych, listów długów gruntowych i rentowych, wydanych przed dniem 1. 9. 1939 (czyli przed wojną). Posiadacze takich listów zobowiązani są do ich przedstawienia wydziałowi hipotecznemu, który je wydał, **przed** upływem 7 miesięcy od dnia wejścia w życie dekretu. Ponieważ dekret obowiązuje od dnia 25 stycznia 1947, przeto termin 7 miesięczny upływa z dniem 25 sierpnia 1947.

Przedstawione listy sąd ostempluje w ten sposób, że na I-szej stronicy umieści wzmiankę o zarejestrowaniu, która powinna zawierać: imię, nazwisko, adres, oznaczenie narodowości i przynależności państwowej posiadacza listu oraz jego oświadczenie, czy list był nabyty **p r z e d** 1 września 1939 i od kogo, datę rejestracji, podpis sędziego oraz pieczęć sądu. Nadto sąd zamieści wzmiankę o dokonanej rejestracji w księdze gruntowej przy odpowiednim wpisie.

Obowiązkowi rejestracji podlegają także listy wydane przed wojną, które zostały umorzone na podstawie dotychczasowych przepisów i wydane zostały duplikaty.

W razie n i e p r z e d ł o ż e n i a listów do ostemplowania przed upływem podanego okresu rejestracji, listy t r a c ą moc prawną.

II. Umarzanie listów

W terminie 7 miesięcznym od dnia wejścia w życie dekretu można wnieść o umorzenie listu hipotecznego, listu długu gruntowego lub rentowego, jeżeli posiadacz utracił go w okresie od 1 września 1939 do 17 grudnia 1945 wskutek zniszczenia, zagubienia lub bezprawnego zaboru. Wniosek zgłasza się w oddziale hipotecznym tego sądu, który list wydał. Fakt posiadania listu i okoliczności jego utraty należy uprawdopodobnić.

III. Postępowanie sądowe

O zgłaszaniu wniosku sąd zamieszcza wzmiankę w księdze gruntowej przy wpisie, którego list dotyczy, zaś rozpoznanie wniosku nastąpi d o p i e r o po upływie terminu rejestracji, czyli po 25 sierpnia rb.

W wypadku zgłoszenia wniosku o umorzenie listu, który został zarejestrowany, sąd wezwie dzierżyciela listu do złożenia go w sądzie w terminie jednomiesięcznym a po bezskutecznym upływie tegoż terminu (tj. nieprzedłożenia listu) wyda postanowienie o umorzeniu listu. Jeżeli natomiast list zostanie złożony, sąd wyznaczy wnioskodawcy odpowiedni termin do wystąpienia na drogę postępowania spornego celem odzyskania listu. Po bezskutecznym upływie terminu sąd na żądanie tego, kto złożył list, umorzy postępowanie i zwróci mu list.

Jeżeli wniosek dotyczyć będzie listu niezarejestrowanego, sąd rozstrzygnie odpowiednio do ustalonych okoliczności.

Z chwilą uprawomocnienia się postanowienia umarzającego list, sąd wyda wnioskodawcy duplikat listu i uwidoczni okoliczność tę w księdze gruntowej.

Jeżeli wniosek zostanie prawomocnie oddalony, sąd wykreśli w księdze gruntowej wzmiankę o zgłoszeniu wniosku o umorzenie listu.

IV. Przepisy ogólne i koszty sądowe

Po upływie terminu rejestracji hipoteki listowe, długi gruntowe i rentowe, co do których nie została zamieszczona w księdze gruntowej wzmianka o rejestracji lub wniosku o umorzeniu listu albo wzmianka taka została wykreślona, zostaną uznane jako ustanowione z w y ł ą c z e n i e m wydania listu, a za uprawnionego wierzyciela uważany będzie ten, kto jest wpisany do księgi gruntowej. Dekret utrzymuje w mocy przepisy o sprostowaniu księgi gruntowej.

Opłaty sądowe wynoszą: od wniosku o rejestrację stały wpis 50 zł, od wniosku o umorzenie listu, zażalenia i skargi kasacyjnej $^1/_5$ wpisu stosunkowego od wartości nominalnej listu, najmniej jednak 100 zł. Za wpis wzmianki w księdze gruntowej o rejestracji i jej wykreślenie sąd nie pobiera żadnych opłat.

Postępowanie o umorzenie wszczęte przed dniem wejścia w życie dekretu toczy się według przepisów dotychczasowych aż do ukończenia, jeżeli jednak dotąd nie dokonano ogłoszeń, do dalszego postępowania stosuje się przepisy nowego dekretu.

*Tadeusz Dorożała.*

# Nieprzestrzegane przepisy prawne

Istnieje cały szereg przepisów prawnych, które bądź to przez nikogo, bądź też przez wielu, nie są przestrzegane. Na łamach „Tygodnika Gospodarczego" będziemy czytelnikom naszym przypominali te obowiązujące przepisy prawne.

Do rozporządzeń przez nikogo nieprzestrzeganych należy niewątpliwie rozporządzenie Rady Min. z dnia 13 lipca 1938 r. **o sprzedaży w wewnętrznym handlu detalicznym jaj kurzych na wagę** i uwidocznianiu ich jakości (Dz. U. poz. 415). Według tego rozporządzenia sprzedaż jaj kurzych w wewnętrznym handlu detalicznym powinna być dokonywana na wagę, przy czym handlujący obowiązani są wskazać jakość jaj przez umieszczenie napisów uwidaczniających, czy to są jaja świeże, czy konserwowane. Przepisy te nie dotyczą sprzedaży jaj dokonywanej bezpośrednio przez hodowców kur.

Nieprzestrzeganie przepisów tego rozporządzenia pociąga za sobą ukaranie na podstawie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Do rozporządzeń mało przestrzeganych należy inne rozporządzenie Rady Min. wydane na podstawie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, mianowicie z dnia 26 sierpnia 1936 r. **o oznaczaniu pochodzenia niektórych kategorii towarów w wewnętrznym handlu detalicznym** (Dz. U. poz. 493). Przepisy tego rozporządzenia dotyczą wyprodukowanych w kraju i przeznaczonych do wewnętrznego handlu detalicznego w Polsce:

1. a) wyrobów toaletowych i mydeł,
   b) środków kosmetycznych,
   c) wyrobów perfumeryjnych.
2. a) artykułów żywności oraz środków odżywczych i dietetycznych, o ile artykuły te i środki są sprzedawane w gotowym opakowaniu,
   b) wód mineralnych naturalnych i sztucznych, zarówno leczniczych jak i stołowych,
   c) preparatów leczniczych,
   d) środków opatrunkowych,
3. wyrobów pyrotechnicznych a mianowicie:
   a) ogni sztucznych,,
   b) zabawek pyrotechnicznych, w szczególności: naboi do pistoletów dziecięcych, świeczek iskrowych, papierków, kulek, laseczek, żabek, bąków itp.,
   c) przedmiotów wybuchowych, służących do wywoływania efektów akustycznych, w szczególności petard sygnalizacyjnych i ostrzegawczych,
   d) przedmiotów zapalnych, w szczególności: lontów, zapalników, pochodni magnezjowych, ogni bengalskich pod wszelkimi postaciami, świec dymnych.

Na każdym towarze wyżej wymienionych kategorii należy umieścić:

1. firmę przedsiębiorstwa, które dany towar wyprodukowało,
2. jego siedzibę główną,
3. miejsce fabrykacji lub wyrobu towaru, o ile towar wyprodukowano nie w miejscu siedziby głównej przedsiębiorstwa.

Niedopuszczalne jest umieszczanie wymaganych oznaczeń na specjalnych nalepkach, jak również umieszczanie ich na etykiecie czołowej w sposób wprowadzający w błąd lub mało widoczny.

# Kontrola zapasów magazynowych

Mówiąc o kontroli inwentarza towarów ma się na myśli

1. inwentaryzację ciągłą,
2. system kontroli magazynów,
3. system kontroli surowców,
4. system kontroli składów,
5. system kontroli towarów gotowych.

Wszystkie te nazwy to tylko: wzory, systemy, bądź procedury; określają one i ustalają środki dla wykonania czegoś. Ulepszenia te są niewątpliwie znaczne w porównaniu z dawnymi metodami. Są to jednak w dalszym ciągu tylko zapisy i właściwie powiedziawszy nie mogą one nigdy spełnić kontroli we właściwym tego słowa znaczeniu. Kontrola

inwentarzy jest kwestią przede wszystkim czynnika ludzkiego a nie formą czy systemem.

Z drugiej strony należy podkreślić, że sam czynnik ludzki nie wystarcza i musi mieć do dyspozycji te właśnie wypracowane, najlepsze metody i systemy pracy.

Kontrola znajdująca się we właściwych rękach musi spełnić następujące zadania:

1. Utrzymać zapasy towarów na poziomie niezbędnego minimum, zależnego od potrzeb produkcji i sprzedaży.
2. Usuwać przerwy w produkcji czy sprzedaży powodowane brakiem surowców i materiałów pomocniczych.
3. Zapobiegać i zmniejszać straty w towarach spowodowane starzeniem i psuciem się.
4. Utrzymywać środki obrotowe umieszczone w towarach w stanie jak najbardziej płynnym nie dopuszczając do zamrażania pieniędzy leżących w niepotrzebnych materiałach bądź zbyt dużych zapasach.

W jednym z badanych przedsiębiorstw znaleziono między innymi zapas towarów na osiem miesięcy, gdy normalne terminy dostawy w dowolnych ilościach nie przekraczały dwóch do trzech tygodni. Innych znowu materiałów znaleziono w ilościach wystarczających na trzy lata, natomiast na cały szereg materiałów warsztaty stale oczekiwały z racji chronicznego ich braku w magazynach.

Kierownictwo przedsiębiorstwa przy zaprowadzeniu kontroli magazynów winno przede wszystkim odpowiedzieć sobie na następujące pytania:

A. Czy wśród personelu magazynów znajdują się ludzie wyszkoleni, mogący stale badać ruch materiałów t.zn.

a) wiedzieć, czy każdy rodzaj towaru ma dostateczny obrót;
b) wiedzieć, jakie towary są w nadmiernych ilościach bądź nie wystarczających;
c) obserwować, dlaczego niektóre z gotowych wyrobów odpływają z magazynów w zbyt wolnym tempie;
d) ustalać minima i maxima wystarczające oraz ilości, jakie należy zakupywać i zmieniać je w zależności od możliwości rynkowych jak i potrzeb wytwórczych;
e) określać, czy przyjęte współczynniki bezpieczeństwa w minimalnych zapasach nie są zbyt wysokie bądź za niskie;
f) ustalać, czy nadmierne zapasy nie mogą być zużyte w miejsce innych, podobnych materiałów i czy działy techniczne przedsiębiorstw o tych zapasach są powiadomione;
g) być w stałym kontakcie z działami sprzedaży, produkcji i utrzymania ruchu w sensie zapewnienia dostaw materiałowych w żądanym czasie.

B. Czy personel magazynów ma wypracowaną i oddaną do jego użytku systematykę zapisów, najlepiej odpowiadającą potrzebom właściwej kontroli.

Kontrola towarów zawiera w sobie trzy fazy:

1. prowadzenie stałej i codziennej rachunkowości ilościowej materiału,
2. porównywanie okresowe wyników tej rachunkowości z normami zapasów,
3. w wyniku tych porównań regulowanie niezwłoczne inwentarzy w stosunku niezbędnym do norm.

Z powyższych rozważań wynika jasno, że istotą zagadnienia jest człowiek, którego nie należy obciążać sprawami drugorzędnymi. Nie należy nigdy szukać oszczędności w działaniu organu przeznaczonego do realizowania ekonomij rzeczywiście niezbędnych.

W rezultacie możemy powiedzieć, że dla osiągnięcia właściwej i rzeczowej kontroli zapasów należy mieć

a) dobór właściwych ludzi nie dla pracy biurowej, lecz dla stałych badań całokształtu zagadnień materiałowych, którzy umieją wyciągać właściwe wnioski i przeprowadzać konieczne zmiany,
b) właściwą i dobrze opracowaną rachunkowość dającą do ręki odpowiedzialnym prawnikom działu materiałowego niezbędne wiadomości w sposób ścisły, niezwłoczny i prosty.

Połączenie tych dwóch czynników dopiero da możność stworzenia rzeczywistej kontroli zapasów materiałowych, tej kontroli, której potrzebę odczuwa każde przedsiębiorstwo, a którą niestety przeważnie rozumie się tylko jako szereg zapisów dokonywanych na różnych formularzach. W rezultacie system jest, a wyniki kontroli żadne.

inż. Jerzy Witowski

# Przedsiębiorstwa i zajęcia należące do rzemiosła

VII

**58. Stolartswo.**

Stolarze budowlani, meblowi, wyrób krzeseł, trumien, bilardów, kręgli, wyrób szafek zegarowych, przyborów sportowych, krosen, parkietów, parkieciarstwo, wytrawiacze, polerownictwo, wyrób skrzyń itp. (M. P. 1945).

**59. Szczotkarstwo.**

Wyrób szczotek i mioteł, wyrób szczotek metalowych, wyrób pędzli, przyrządzanie wlosia, włókien, wyrób opraw drzewnych do szczotek (M. P. 1945).

**60 Szewstwo.**

Wyrób sandałów (obuwia składającego się z pojedyńczej podeszwy, pojedyńczego kastka skóry grubości do 7 mm jako obcasa, oparcie ze sztywnej skóry na piętę oraz pasków przytrzymujących), podobnie jak wyrób lekkiego obuwia, stanowi część rzemiosła szewskiego tak samo jak wyrób chodaków i trepów (Instr.).

Natomiast wyrób bamboszów (prymitywne obuwie codzienne, zwykle bez obcasów) nie zalicza się do szewstwa. (Instr.).

Cerowanie obuwia, czyli roboty podlegające na zszywaniu, naprawie wnętrz obuwia oraz szyciu i przybijaniu zelówek i obcasów, czyli roboty związane z zawodem szewskim, uważać należy za integralną część rzemiosła szewskiego. (Instr.).

Co do uprawnień szewców w zakresie „Wałkarstwa" patrz „Garbarstwo".

W sprawie szewstwa, wykonywanego w magazynach handlu obuwia, M. P. H. wydało pod datą 14 VIII. 1929 r. Nr P. A. 2762 okólnik, w którym wyjaśniło, że do wykonywania czynności, które należy zakwalifikować jako prace o charakterze czysto rękodzielniczym, a więc do przyjmowania i uskuteczniania przyjętych zamówień według miary, jak również do wykonywania reparacji, bez względu na to, czy się te zamówienia wykonuje we własnej pracowni, czy też zleca się je osobom trzecim, upoważnione są tylko takie osoby, które odpowiadają warunkom art. 144 i 145 prawa przem. Natomiast należy od wykonywania nowych wyrobów i od uskuteczniania reperacji odróżniać te częstokroć konieczne poprawki, które zachodzą przy kupnie już gotowego obuwia w składach obuwia. Czynności te związane są ściśle ze sprzedażą już gotowego wyrobu i stanowią tylko dostosowanie gotowego wyrobu do potrzeby danego klienta, nie są więc czynnością rzemieślniczą.

Co się tyczy kwestii, czy należy uważać za samoistnie prowadzących rzemiosło szewskie takie osoby, które pracują wyłącznie na zlecenie właścicieli sklepów, to M. P. H. w powyżej cytowanym reskrypcie wyjaśniło, że jest to kwestią faktu: jeżeli dana osoba wyrabia nowe obuwie tylko dla jednej firmy z materiałów dostarczonych jej ze strony tej firmy, to należy ją uważać za pracownika tej firmy (od sztuki) a nie za samoistnego rzemieślnika. Jeżeli natomiast wykonuje prace z własnego materiału dla kilku firm i przy tym przyjmuje również i zamówienia od osób prywatnych, jest to bezsprzecznie samoistny rzemieślnik.

## Wiadomości różne i komunikaty:

### Przesunięcia wśród resortów gospodarczych.

Ministerstwo Przemysłu przejęło od Ministerstwa Żeglugi i Handlu Zagranicznego Departament Przywozu i Wywozu. Ministerstwo Żeglugi i Handlu Zagranicznego ma się ograniczyć tylko do żeglugi, podczas gdy handel zagraniczny w całości ma przejść do Ministerstwa Przemysłu. Podobnie jak słychać, M-stwo Aprowizacji i Handlu ma się ograniczyć tylko do aprowizacji na czas istnienia potrzeby takiego ministerstwa, zaś przemysł spożywczy ma przejść w najbliższym już czasie do M-stwa Przemysłu a po nim i handel. Koła gospodarcze taką komasację najżywiej ich interesujących resortów gospodarczych powitają niewątpliwie z dużym zadowoleniem.

### Przedłużenie terminu składania wniosków na handel zbożem oraz prowadzenie młynów.

Ministerstwo Aprowizacji i Handlu — Departament Handlu — Warszawa przedłużyło termin składania wniosków do dnia **31 marca 1947 r.** o zezwolenie na handel zbożem („A", „B"), prowadzenie młynów handlowych („C") oraz rejestrację młynów gospodarczych.

Termin ten obowiązuje dla całej Polski, jest ostateczny i dalej przedłużany nie będzie.

### Szkło okienne.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu zawiadamia, że prywatne przedsiębiorstwa przemysłowe mogą nabyć po cenie komercyjnej ze składów firmy „Elibor" Spółka Akcyjna Handlowo-Przemysłowa, Ł. i J. Borkowski, w Poznaniu, ul. Gąsiorowskich 6 lub bezpośrednio z hut:

szkło okienne 2 mm loco skład
po cenie zł 300,— za 1 $m^2$

„ „ „ loco skł. przy zakupie powyż. 1000 $m^2$
po cenie zł 270,— za 1 $m^2$

„ „ „ przy dostawie wagonowej loco huta (tranzyto)
po cenie zł 250,— za 1 $m^2$.

Termin dostawy około 14 dni — warunki płatności natychmiast przy odbiorze, przy dostawie wagonowej obowiązuje zaliczka w wysokości zamówienia. Firma posiada również większą ilość szkła katedralnego i ornamentowego (5 różnych wzorów) oraz szkło surowe lane 3 mm. Ponadto firma przyjmuje zamówienia na szkło 4 mm 2-stronnie szlifowane i polerowane, nadające się specjalnie do wyrobu luster.

Zainteresowane tymi gatunkami szkła prywatne przedsiębiorstwa przemysłowe winny się bezpośrednio zwrócić do wyżej wymienionej firmy.

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Adres dla zwrotu: Administracja „Tygodnika Gospodarczego" Księgarnia Wilak, Poznań Kantaka 10



**Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31 Tel.: 78-62 23-85, 23-88**

Ogłoszenia przyjmuje „PAR" Polska Agencja Reklamy Fr. Krajna — Spadkobiercy Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 7 — Telefon 30-80 i oddz. Kraków, Rynek Gł. 46 — Tel. 503-66 — Bydgoszcz, Al. 1 Maja 16 Tel. 17-66 — Toruń, ul. Mostowa 38.

**Administracja: Księgarnia Wilak Poznań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40**
Konto P. K. O. — V - 4085
Cena numeru 15,— zł, prenumerata kwartalnie 150,— zł

**Odbito czcionkami Drukarni Wydawniczej Fr. Krajna Sp. z o. o., Poznań, ul. Strzałowa 2a K 20770**